

A HTMT HÍREI

Megjelent a DOMUS 25. A Magyar Tudományos Akadémia határon túli ösztöndíjprogramja c. kiadvány

Kiadványunkat a Magyar Tudományos Akadémia Domus Hungarica Scientiarum et Artium ösztöndíjprogramja alapításának 25. évfordulója alkalmából jelentettük meg. A negyedszázados ösztöndíjprogram indításának ünneplésére az Akadémia Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottsága és a Domus Kuratórium Domus 25 címmel 2022 novemberében konferenciasorozatot szervezett három határon túli városban – Csíkszeredában, Újvidéken, Komáromban – és Budapesten. [...] Az elmúlt 25 év legsikeresebb pályázóit arra kértük fel, hogy előadásban mutassák be tudományos eredményeiket [...] kiadvány központi részében ezeknek az előadásoknak az írott változatát közöljük...” Forrás: MTA.hu: [teljes cikk](#) > [teljes cikk 2](#) >

Műhelybeszélgetés: Székelyföldi turizmus a professzionalizáció útján

A Magyar Tudományos Akadémia, Kolozsvári Területi Bizottságának társszervezésében kerül sor a Székelyföld turizmusával foglalkozó műhelybeszélgetésre, Marosvásárhelyen 2023. június 3-án. [...] A műhelybeszélgetés a következő panelekből tevődik össze: Gazdaság-szociológiai, turizmus-szociológiai beágyazottság, és országos turisztikai fejlesztési programok, pályázatok, lehetőségek...” Forrás: KAB.ro: [teljes cikk](#) >

Megjelent a REGIO 2023. évi 1. száma

A REGIO. Kisebbség Kultúra Politika Társadalom negyedévenként megjelenő tudományos folyóirat, az összehasonlító régió-, társadalom- és kultúrakutatás orgánuma, amelyet a nemzeti és a kisebbségi kérdés tanulmányozásán keresztül jelenít meg. Jelenlegi lapszáma a Német-német kapcsolattörténetet járja körül, elsősorban a 20. században. [...] Továbbá kritikát olvashatunk Erdész Ádám-tól, Kulcsár Beáta: „Adónyomorítás miatt zárva”. Egy nagyváradi család története (1858–1944). című, Kolozsváron, az EME gondozásában 2022-ben megjelent kötetéről, [...] valamint Balla Kálmántól, aki Tóth László: Hagyomány és identitás. Tanulmányok és esszék a csehszlovákiai magyar irodalomhoz 2006–2021. című kötetéről írt...” Forrás: RegioTk.hu: [teljes cikk](#) >

SZLOVÁKIA/FELVIDÉK

Politikum: Híd egy része kedden kilépett a magyar Szövetségből

Egy illúzióval kevesebb. Nagyon úgy néz ki, hogy a Szövetségnek – legalábbis a jelenlegi formájában – vége. A gyűjtőpárt projektje kudarcba fulladt, a szlovákiai magyar politikusok megmutatták, hogy nem tudnak és nem is akarnak együttműködni. [...] Kedden a Híd-platform kongresszusa úgy döntött, kilép a Szövetségből amiatt, hogy az MKP-platform mindenképp indítani akarja a párt listáján Gyimesi Györgyöt. [...] Nagy lesz a tolongás a nyáron és kora ősszel Dél-Szlovákiában. A Szövetség gyengélkedését több szlovák párt is igyekszik kihasználni a szeptemberi előrehozott választások előtt. [...] Egyre többen szavaznak szlovák pártokra...” Forrás: Napunk.sk: [teljes cikk](#) > [teljes cikk 2](#) > [teljes cikk 3](#) >

Vančo Ildikó: A szlovák iskola választása háttérben leginkább a szlováknyelv-oktatás áll

A magyar szülők iskolaválasztását számos tényező befolyásolja, de Vančo Ildikó, a nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem, Közép-európai Tanulmányok Karának professzor asszonya, az MTA külső köztestületének tagja szerint a legtöbben a szlováknyelv-oktatás miatt döntenek a szlovák tannyelvű alapiskola mellett. [...] Ahol nemzetiségek élnek, ott mindig létezik asszimilációs folyamat is, ez lehet belső asszimiláció, ami jól látható és jól érzékelhető az egész Kárpát-medencei nyelvterületen. Valószínűleg az hajtja az embereket, hogy az asszimiláció után egyszerűbb az élet...” Forrás: Napunk.sk: [teljes cikk](#) >

Közelebb hozzák az emberekhez az égboltot

Az ógyallai csillagász iskola hallgatóiként találkoztak egymással a későbbi SOLAR Hvezdáreň Senec csillagászati egyesület alapítói, akikkel együtt azóta is több száz lelkes felnőtt és gyermek észlelte már az égboltot. [...] A csillagvizsgáló a Szenci Molnár Albert Alapiskola tetején található, melynek évtizedekre visszanyúló története van. [...] 2009-ben, egy sikeres pályázatnak

köszönhetően elkezdtek a csillagászati előadásokat tartani és iskolákban, óvodákban távcsöves bemutatókat tartani. [...] Nem sokkal később kiadták a Csillagatlasz kistávcsövekhez című könyvet szlovák nyelven. [...] „Általában egy 40 centiméteres tükrös távcsövet arra használnak, hogy professzionális kamerák és programok segítségével tudományos munkát végezzenek vele [...] mondta Balogh Klára, a csillagászati egyesület elnöke...” Forrás: Ujszo.com: [teljes cikk >](#)

Esterházyról szóló vándorkiállítás és előadássorozat indult újtára Léváról

A diószegi Pannónia Polgári Társulás kiállítással egybekötött előadássorozatot indított Isten szolgája Esterházy János életéről, melynek során bemutatkozik az alsóbodoki Esterházy János Zarándokközpont is. A mintegy tíz állomásból álló sorozat első rendezvényének május 15-én a lévai Reviczky Ház adott otthont. [...] A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Kara Erkölcs Teológiai Dolgozatok címmel alig két évvel ezelőtt indította el azt a könyvsorozatot, mely hallgatóinak keresztény-erkölcsi tanulmányait, dolgozatait adja közre. A sorozatindító kiadvány Dávid Zsuzsanna festőművész Isten szolgája gróf Esterházy Jánosról írt tanulmányát közli gazdag képmelléklettel...” Forrás: Felvidek.ma: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#)

Videó: Jankovics Marcell kiállítás Pozsonyban

Europa Nobis címmel Jankovics Marcell grafikáiból nyílt kiállítás Pozsonyban. Az 50 darab illusztráció a magyar történelem fontosabb eseményeit mutatja be, közelebb hozva ezzel az egyedi hangú vizuális művészt a szlovákiai közönséghez...” Forrás: Ma7.sk: [teljes cikk >](#)

Petőfiről: „Még magyar költő is lehet egy szlovákból” – Múzeumok Éjszakája Füleken

A füleki Vármúzeum bekapcsolódott egy sikeres programsorozatba. A Bebek-toronyban rendezett kiállítás része a „Petőfi nyomában Gömörben és Nógrádban” című programsorozatnak, melyet Petőfi Sándor, az ismert költő és szabadságharcos születésének 200. évfordulója ihletett meg. A látogatók számára érdekesnek ígérkező kiállítás ezúttal a költő szlovák kötődéseit mutatja be. Bemutatja szlovák származását, kapcsolatait a szlovák nemzeti mozgalom alakjaival a 19. században, a szlovák nemzethez és származásához való viszonyát...” Forrás: Korkep.sk: [teljes cikk >](#)

UKRAJNA/KÁRPÁTALJA

Videó: Hatvan évvel ezelőtt indult el a magyartanárok képzése Ungváron

1963-ban az ungvári egyetemen megalakul a magyar nyelvű tagozat, s elindulhat a magyartanárok képzése. [...] Ezer kiművelt emberfő szellemi kisugárzása egy százötvenezeres közösség esetében óriási, szinte fel sem mérhető. Az ünnepséget Ungváron tartották az Ilko Galériában. [...] A magyar filológiai tanszék tanárai és diákjai feltérképezték a kárpátaljai magyar nyelvjárásokat, ezeket összevetették a helyi ruszin/ukrán nyelvjárásokkal [...] e tevékenység nyomán tucatnál is több kiadvány született. [...] Megnyitó beszédében Spenik Sándor, az Ukrán-Magyar Oktatási-Tudományos Intézet vezetője, az MTA külső köztestületének tagja rámutatott, hogy a magyar tanszék komoly szerepet játszott a kárpátaljai magyar értelmiség fennmaradásában, ennek a fontos társadalmi rétegnek az újratermelésében...” Forrás: Karpatinfo.net: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#) [teljes cikk 3 >](#)

Videó: Változatlanul nagy az igény a beregszászi színház produkcióira Kárpátalján

A beregszászi magyar drámai színház a nehéz körülmények között változatos programot kínál az érdeklődők számára. Nemrég mutatták be telt ház előtt Gogol Háztűznéző című vígjátékát. A társulat hamarosan újabb premierre készül a Nemzeti Sínházzal közösen. A felnövekvő nemzedékről sem feledkeznek meg...” Forrás: Tv21ungvar.tv: [teljes cikk >](#)

SZERBIA/VAJDASÁG

Publicisztika: Hetvenezer eltűnt magyar nyomában

Mindenük megvolt, amit a nemzetpolitikai megmondóemberek a megmaradás zálogaként emlegettek, mégis fogynak – hetvenezer vajdasági magyar tűnt el tíz év alatt, és a felelősséget nem vállalja senki. Van autonómiájuk, egységes, ellenzék nélküli politikai képviselőjük, mely jóban van az országosan kormányzó többségi párttal, és élvezzi a magyar kormány támogatását is. [...] Létezik egyáltalán a „kisebbségi paradicsom”? Azért jöttem a Vajdaságba, hogy laikusként, kívülállóként szerezhessenek benyomásokat egy közösség állapotáról. [...] A drámai létszámcsökkenés elsődleges okai gazdasági okok, s az elvándorlás folyamatát a magyar állampolgárság felvételének lehetősége katalizálta – ahogy mindezt Gyurkovics Virág vajdasági oknyomozó újságíró is megírta a Napunkon. [...] A Vajdasági Magyar Szövetség (VMSZ), mely hosszú évek óta uralja a közéleti és mediális teret, sok szlovákiai

magyar politikus álmát valósította meg azzal, hogy teljesen bedarált és saját szolgálatába állított mindent maga körül...” Forrás: Napunk.sk: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#)

Kötet: A vajdasági magyarság helyzetelemzése

Gábrity Molnár Irén, az MTA külső köztestületének tagja három évtizede végez társadalmi, szociológiai és egyéb kutatásokat a vajdasági magyarság körében. Több kiadványt készített már. A legújabb könyve, a Kutatások metszete – a vajdasági magyarság helyzetelemzése az utóbbi 10 év adatait dolgozza fel. A szerző több kérdésre fókuszált. A vajdasági magyar fiatalok helyzetét, kilátásait is elemezte. [...] A szerzővel Káich Katalin és Ricz András beszélgetettek, akik szintén az MTA külső köztestületének tagjai...” Forrás: Rtv.rs: [teljes cikk >](#)

Beigazolódott a törvénysértés, a VMDK megnyerte az első csatát

A Vajdasági Magyarok Demokratikus Közössége szerdán este arról értesítette a vajdasági magyar közvéleményt, hogy a jogi eljárás amit az egynyelvű értesítő táblák kapcsán indított Zombor és Szabadka város esetében, sikeres volt. A párt közleményében azt írja, a felügyelőségtől kapott hivatalos tájékoztató szerint megállapítást nyert a törvénysértés ténye, ezért a felügyelőség elrendelte a feliratok pótlását magyar, illetve horvát nyelven...” Forrás: Szmsz.press: [teljes cikk >](#)

Interjú: Barak Ottó, fiziológus

A Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács 2017-ben hozta létre a Vajdasági Magyar Tudományosság Aranybagoly Díját. A díjazottak elsősorban a műszaki, az élő és élettelen természettudományok területéről, illetve a humán- és társadalomtudományok, valamint a művészetek művelői köréből kerülnek ki az elmúlt öt évben nyújtott kiemelkedő kutatási tevékenységeik alapján. Az idén Barak Ottó fiziológus orvosprofesszor, az MTA külső köztestületének tagja lett az élő és élettelen természettudományok kategóriájának nyertese. [...] Hogyan lett önből fiziológus? [...] A bűvárokodás élettanának szakértője is. Az ezzel a tudományos témakörrel kapcsolatos kutatásait az Adriai-tengeren végezte...” Forrás: Hetnap.rs: [teljes cikk >](#)

Kiállítás: Fennállásának hetedik évfordulóját ünnepli az óbecsei Városi Múzeum

70 évvel ezelőtt, 1953-ban alakult meg az óbecsei Városi Múzeum, egy évvel később pedig a szervezésében megtartották az első óbecsei művésztelepet is. Ezen vett részt Ács Károly is, akinek az itt készült festményét is láthatta közönség a kedd este megnyílt Múzeum a kulisszák mögött című kiállításon. Emellett ásatásokon, kiállításokon készült fotók mutatják be a múzeumi szakemberek munkásságát...” Forrás: Pannonrtv.com: [teljes cikk >](#)

Elrajtolt a Múzeumok hete rendezvénysorozat Szabadkán

Zsinórban nyolcadik alkalommal szervezik meg a Múzeumok hete rendezvénysorozatot, amely idén mesekönyv-bemutatóval kezdődött, majd a 19. században Szabadkán megfordult festőkről szóló előadással folytatódott. Ninkov Kovačev Olga, az MTA külső köztestületi tagjának bemutatója után a művészettörténész festményről festményre körbevezette az érdeklődőket a tárlaton...” Forrás: Pannonrtv.com: [teljes cikk >](#)

Varga Valentin temerini képzőművész kiállítása Užicében

Varga Valentin fiatal temerini képzőművésznek A születés és a halál anyagi szinkronizmusa címmel nyílt meg önálló kiállítása Užicében, a Reflektor Galériában csütörtök este. A multimediális alkotások a keletkezés és elmúlás egyidejűségének paradoxonát járják körbe a törlés folyamatán keresztül...” Forrás: Vajma.info: [teljes cikk >](#)

ROMÁNIA/ERDÉLY

Szakértők fogalmazták meg a kellemetlen igazságokat a közigazgatási átszervezési vitában

Románia városainak közel 20 százaléka és községeinek egyharmada (összesen 80 közigazgatási egység: 38 város és 36 község) nem éri el a címük megtartásához szükséges minimális lakossági küszöböt. A 41 megye (plusz Bukarest) 12 megyévé történő összevonásáról szóló törvénytervezetet már benyújtották a parlamentben, az üzleti szféra is támogatja a közigazgatási-területi átszervezést, azzal érvelve, hogy Románia már nem vonzó célpont a külföldi befektetők számára. [...] A szkepticizmus egyik oka egy ilyen átszervezés politikai következményeiből ered: minden egyes megszűnő közigazgatási-területi egység kevesebb polgármestert, de kevesebb helyi tanácsost is jelentene, ezért a politikai döntéshozók nem fogják meglépni ezt. Összeállításunk a

Panorama portálon megjelent cikk fordítása, amelyet a Libertateában, illetve az RFI rádióban megszólaló társadalomkutatók véleményével egészítettünk ki. [...] Bár az elnéptelenedés eddig is nyilvánvaló volt, a népszámlálási eredmények indították el azt a lavinát. [...] A benyújtott tervezet, ha megvalósulna, akkor a székelyföldi tömbmagyarság közigazgatási egységeit, Kovásznát és Hargitát Brassóval párosítaná, míg Maros Kolozs, Beszterce-Naszód és Szilágy megyével társulna...” Forrás: Transtelex.ro: [teljes cikk >](#)

Kötet: A Kárpátok legfiatalabb tűzhányója, a Csomád

Rendkívüli, igazi könyvritkaság a baróti Tortoma Könyvkiadó nemrégiben megjelent tudománynpszerűsítő csemegéjéje, az igényes, igazi csapatmunka eredményeként megszületett Csomád-monográfia. A Kárpátok legfiatalabb tűzhányója, a Csomád – vulkánosság, ökoszféra, ember és táj című kötet ötven szerző tollából született, hatan szerkesztették – köztük a csíkszeredai Jánosi Csaba geológus –, főszerkesztője pedig a budapesti vulkanológus, geográfus Karátson Dávid. [...] A bánási Resicabányán a Bányászati, Kohászati és Földtani Konferencia (BKF) alkalmával Szakács Sándor kolozsvári geológus társszerzőként ismertette a kötetet: 17 fejezetet tartalmaz, „amelyek nem csak a Csomád geológiáját, geológiai környezetét, vulkanológiáját, ásványtanát, a körülötte levő gázfeltöréseket írják le, hanem a szerzők ökoszférai, ösfordrajzi témákat is feszegetnek, a jelenlegi flórát és faunát is leírják...” Forrás: 3szek.ro: [teljes cikk >](#)

Közlekedésbiztonsági oktatás

Az EDIT Egyesület, a Román Rendőrség és a MOL Románia elindítja a Közlekedésbiztonsági óra a középiskolákban elnevezésű programot, amelynek keretében 3000 diákot tanítanak felelős közlekedési magatartásra. [...] Bár az elmúlt évtizedben 2022-ben volt a legalacsonyabb a súlyos közúti balesetek száma, a rendőrség adatai szerint 2022-ben országwide 425 olyan súlyos közúti baleset történt, amely 12 éven aluliakat is érintett...” Forrás: E-nepujas.ro: [teljes cikk >](#)

Több mint 150 éves időkapuszulát találtak a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégiumban

A sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégiumban szerdán rábukkantak egy több mint 150 éves időkapuszulára, amit az iskola vezetősége és a város előljárói, múzeumi szakemberek segítségével kinyitottak. Csikós Júlia könyvtárőr előzőleg dokumentálta a Székely Mikó Kollégium létesítését és fennállását. A korabeli leírások szerint a Sepsiszentgyörgyi Református Tanoda 1855-től 1870-ig terjedő történetének rövid kézirati vázlatát, a tanítók és tanulók kimutatását és az alapkötetét alkalmából ajándékozott pénzdarabokat helyezték el 1870. június 27-én az időkapuszulában...” Forrás: Maszol.ro: [teljes cikk >](#)

Magyarország és Erdély címeréről szakmai kongresszuson

Erdély címere Magyarország 1848-as pecsétjén címmel tartott előadást Szekeres Attila István sepsiszentgyörgyi heraldikus, az MTA külső köztestületének tagja, az Erdélyi Címer- és Zászlótudományi Egyesület elnöke a múlt hétvégén szervezett, nemzetközivé terebélyesedett 19. romániai Országos Genealógiai és Címertani Kongresszuson Jászvásárban...” Forrás: 3szek.ro: [teljes cikk >](#)

Patrice Pavis a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem díszdoktora

A világhírű színházteoretikus május elején volt a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem vendége. Május 4-én mutatták be Öleljük meg egymást című drámakötetének magyar fordítását, 5-én pedig az egyetem Köteles Sámuel utcai Stúdió Színházában ünnepélyes keretek közt avatták a marosvásárhelyi színi díszdoktorává. [...] Először jelent meg magyar nyelvű válogatás az UArt-Press és Lector könyvkiadó közös gondozásában, a szövegeket Patkó Éva fordította...” Forrás: E-nepujas.ro: [teljes cikk >](#)

SepsiBook: Kilencven programot kínál a sepsiszentgyörgyi könyvvásár

Neves meghívottakkal és színes programkínálattal készül Sepsiszentgyörgy az idén második alkalommal sorra kerülő SepsiBook könyvvásárra és kortárs irodalmi fesztiválra. A szervezők számszerűsítették a május 25. és 28. között tartandó rendezvény kínálatát...” Forrás: Maszol.ro: [teljes cikk >](#)

DIASZPÓRA

A magyar film napját ünnepelték Németországban

Kis híján telt ház volt A Pál utcai fiúk című magyar filmklasszikus vetítésén Regensburgban. Az eseményt a Regensburgi Egyetem Magyar Intézete, és Magyarország Müncheni Főkonzulátusa szervezte május elején, és nemcsak a Hungaricum képzésen résztvevő egyetemisták érdeklődtek, hanem a hétvégi magyar iskolások, a regensburgi magyar közösség idősebb tagjai, sőt német nézők is jelen voltak...” Forrás: Korosiprogram.hu: [teljes cikk >](#)

Kötet: Alternatív narratíva Európáról

Az elmúlt év végén jelent meg Frank Füredi angol nyelvű könyve: The Road to Ukraine (Út Ukrajnába) címmel. A kötet szerzője az ukrainai háborúval foglalkozó Frank Füredi (Füredi Ferenc), magyar származású szociológus professzor, közéleti kommentátor, és a Canterburyi Kenti Egyetem tanára. [...] Ejítsünk pár szót a gyökereiről. Ön Magyarországról származik, budapesti születésű. Milyen kitérőkkel vezetett életútja Angliába? Az '56-os forradalom alatt menekültünk Magyarországról, mert a nővérem is és apám is fontos szerepet játszottak a forradalomban. Én akkor kilenc éves voltam. Kanadában kötöttünk ki, ott nőttem föl. A francia részen Montrealban jártam egyetemre és ott szereztem meg a diplomámat...” Forrás: Becsinaplo.eu: [teljes cikk >](#)

Esterházy János-emléknap Prágában

Az Esterházy János Társulás az Emberi és Keresztény Értékekért és a Prágai Magyar Katolikus Plébánia május 14-én Esterházy János-emléknapot tartott, melynek keretén belül Balga Zoltán atya szentmisét mutatott be Isten szolgája, Esterházy János lelki üdvéért és boldoggá avatásáért a Szent Henrik- és Szent Kunigunda-templomban. A szentmisét követően a templom melletti Edison moziban Dávid Zsuzsanna A mi jelünk a kereszt című kiállításának megnyitójára került sor...” Forrás: Felvidek.ma: [teljes cikk >](#)

Beszélgetés a legnagyobb amerikai magyar református közösséget vezető Krasznai házaspárral

Antal-Ferencz Ildikó beszélgetőtársai tehát ezúttal főtiszteletű Krasznai Csaba református püspök, a Kálvin Egyházkerület püspöke, tiszteletbeli magyar konzul és felesége, Krasznai Beáta pedagógus, pszichológus, a vasárnapi iskola és a Nebuló Magyar Nyelviskola vezetője, akik nemrég ünnepelték 23. házassági évfordulójukat. [...] Az Egyesült Államok első magyar református gyülekezete, az Első Magyar Református Egyház 1891. május 3-án, tehát pontosan 132 éve alakult Clevelandben, Jurányi Gusztáv lelkész, a magyarországi református zsinat akkori küldöttének kezdeményezésére. A gyülekezet gyorsan növekedett, hiszen a legnagyobb magyar kivándorlási hullám az 1800-as évek legvégén zajlott. [...] Amikor a Krasznai házaspár 2003. május 9-én Clevelandbe érkezett, azt látták, hogy a gyülekezetük teljesen elamerikanizálódott, a szó szoros értelmében: heti egyetlenegy magyar istentisztelet volt, semmilyen más alkalom, program nem létezett. [...] Az egyházkerületnek jelenleg húsz gyülekezete van New Yorktól Chicagóig és Buffalótól Floridáig – négy Clevelandben –, melyekben nagy részben már angol nyelvű szolgálatok vannak, és amiből 35-40% életképes...” Forrás: Bocskairadio.org: [teljes cikk >](#)